

EENIGE OPMERKINGEN

OVER DEN

Catalogus der Lepidopteren des palaearktischen Faunengebiets

VON

Dr. O. Staudinger en Dr. H. Rebel.

Dritte Auflage.

Berlin, R. Friedländer & Sohn.

1901.

DOOR

P. C. T. SNELLEN.

Na lang en reikhalzend verwacht te zijn geworden, verscheen in Mei 1901 eindelijk de derde uitgave van Staudinger's Catalogus der Lepidoptera van de Palaearktische Fauna. Wel wil het werk niet meer zijn dan de titel aankondigt en stelt het zich dus zelf op eene zeer bescheiden plaats, maar toch is het, evenals de tweede uitgave, die met behulp van Dr. Wocke werd bewerkt, van meer beteekenis dan men zou kunnen meenen en als Repertorium van niet geringe waarde. Het geeft namelijk aan bezitters van vlinderverzamelingen, welke het geheele gebied der fauna omvatten en voor wie zulk een catalogus dikwijls het hoofdbestanddeel hunner Bibliotheek uitmaakt, of althans een wegwijzer is in de litteratuur, een overzicht van al wat daaruit sedert 1871 bekend is gemaakt, inderdaad een onmisbaar behulp nu sedert Herrich-Schäffer's Systematische Bearbeitung der Schmetterlinge von Europa, die reeds van 1843—56 dagteekent, geen nieuw dergelijk werk is uitgegeven en ook nog wel in langen tijd niet zal kunnen

ondernomen worden. Vervolgens was niemand beter in staat om voor zulk eene nieuwe uitgave te zorgen dan Dr. Staudinger, wiens uitermate grondige soortenkennis, vooral der Lepidoptera van het bovenvermelde gebied dien van iederen entomoloog uit dezen tijd verre overtreft. Daarom zagen dan ook alle belangstellenden met leedwezen de sinds lang noodig geworden nieuwe uitgave van jaar tot jaar verschuiven en moest, bij den steeds minder wordenden gezondheidstoestand van den geachten auteur, de vrees hen bevangen dat er niets van zou komen. Men besepte dat, zoo Dr. Staudinger de nieuwe uitgave van den Catalogus niet tot stand bragt, niemand het voorloopig zou kunnen doen. Gelukkig heeft hij het groote werk nog kunnen voltooijen, ditmaal voor de Microlepidoptera niet met medewerking van Dr. Wocke, wiens hooge leeftijd hem deed besluiten aan de nieuwe uitgave geen deel te nemen, maar toch met assistentie van Dr. Rebel te Weenen, iets, wat wij niet anders kunnen doen dan toejuichen. Ik geloof inderdaad niet dat Dr. Staudinger een kundiger en tevens geschikter medewerker had kunnen vinden, ook, wanneer wij onze gedachten vestigen op de tallooze moeilijkheden, onafscheidelijk verbonden aan eene zoodanige samenwerking tusschen personen die niet op dezelfde plaats wonen. Men zie over dit onderwerp nog het slot der Inleiding van den Catalogus.

Mijn voornemen is om, even als ik dit voor de beide voorgaande uitgaven van 1861 en 1871 heb gedaan, deze derde ook in bijzonderheden na te gaan, ten einde door het eventueel aanwijzen van verbeteringen de waarde van dit boek zoo mogelijk nog te kunnen verhoogen. Vooreerst zal ik het echter bij deze voorloopige aankondiging laten.

Hoe naauwgezet en geene moeite schawend Dr. Staudinger bij de samenstelling te werk ging, hiervan getuigt de voorrede door Dr. Rebel geschreven. ¹⁾ Evenzoo kan ik gerustelijk naar die voorrede verwijzen wat betreft de in het lichtstelling van Staudingers verdiensten als Lepidopteroloog. Alleen wensch ik nog met een woord

1) Van hetgeen deze zelf deed, daarvan spreekt Dr. Rebel natuurlijk niet.

te gewagen van zijne voorkomendheid en hulpvaardigheid tegenover vakgenooten, ook mij dikwijls gebleken gedurende het meer dan dertigjarig tijdvak waarin ik met hem op vriendschappelijken voet verkeerde.

Met de omschrijving van het gebied der Palaearktische fauna kan ik mij vrij wel vereenigen. Alleen zou ik Groenland en Labrador stellig tot de Neoarktische fauna willen rekenen. Eene natuurlijke grens is er tusschen beiden niet, maar wel kan men eene scherpe geographische trekken en daarom ware het beter deze dan maar te laten gelden.

Wat de veranderingen in de volgorde der familiën en genera aangaat, die men opmerkt, zoo zullen vooral die welke Dr. Staudinger bij de *Macrolepidoptera* heeft gemaakt, stellig geen algemeenen bijval vinden. Zeer zeker niet de veranderde plaatsing der familiën 28—39; ik verwacht ook niet dat velen de rangschikking hunner verzamelingen naar den nieuwen *Catalogus* zullen veranderen en dit is ook geen vereischte. Men rangschikt, zoo men wetenschappelijk wil handelen, zijne collectie wel naar eene monographie of een systematisch werk maar niet naar een *Catalogus*. Ik zou namelijk bij voorbeeld best kunnen begrijpen dat iemand, die eene collectie van *Lepidoptera* der Palaearktische Fauna heeft, de *Heterocera* ging rangschikken naar den door het Britsch Museum uitgegeven wordenden «*Catalogue of the Lepidoptera Phalaena in the British Museum*» waarin alle bekende soorten op nieuw worden beschreven en, zoo noodig, ook afgebeeld. De auteurs hebben blijkbaar veel te veel waarde aan die rangschikking gehecht. In eene regte lijn volgen de familiën der *Lepidoptera* elkander toch niet op, dit is sinds lang bekend en welke schikking men ook beproeft, zoo zal iedere nieuwe steeds velen onbevredigd laten. Reeds Herrich-Schäffer en Lederer hebben elkander over deze kwestie — zeer dwaas — letterlijk aangevlogen en zij zijn in dit opzigt onverzoend in het graf gedaald. Daar ook de nieuwe rangschikking niet op eene doorloopende systematische bewerking der *Lepidoptera* is gegrond, is zij even min als die van andere *Catalogi*, zonder werkelijk gezag en zal ik geene moeite doen haar te bespreken

Niemand kan er zich op beroepen; zij is voor geen entomoloog verplichtend. Maar daarom kan men de auteurs dan ook gerust het genoeg gunnen, bij de rangschikking hunne zienswijze te hebben gevolgd. Af te keuren zijn de vele naamsveranderingen van genera. Er is uit het oog verloren dat niet hij de auteur van een genus is die eenige namen van species onder een generieken naam vereenigt maar wel degeene die tevens in voldoende mate de kernen opgeeft waardoor zulk eene soortengroep zich van andere gelijkwaardige onderscheidt. Hübner's Verzeichniss, een «childish work» zooals wijlen Doherty het terecht noemde, en nooit door werkelijk geleerde Lepidopterologen van vroeger tijd voor iets anders gehouden, heeft dus geen gezag, evenmin als zijn Tentamen en als Billberg, die ik tot mijne verwondering nog onder de auteurs van genera aantref. Aan Dr. Staudinger kan toch niet onbekend gebleven zijn wat Prof. Aurivillius, in het Entom. Tidskrift 1897 p. 150 over dien Zweedschen verzamelaar opmerkte? Waarom is hierop geen acht geslagen? Vele generieke namen van Boisduval en Felder (uit de Novara-reis) verkeerden in hetzelfde geval; zij berusten niet op beschrijvingen. Bij ieder genus hadden dus, zooals de wensch van Dr. Rebel was (zie Vorwort p. XIII), citaten moeten worden gegeven, niet alleen uit de werken van hen die de namen verzonden, maar ook die ze gefundeerd hebben. Deze citaten mogen in eene eventuele nieuwe editie van den Catalogus niet ontbreken.

Van het Typen-stelsel is in den Catalogus gelukkig geene nota genomen.

Het vermelden en beschrijven van zoo vele, dikwijls onbeduidende variëteiten moge — zooals misschien nog andere zaken, o. a. de opname van vele, stellig niet tot de Palaearktische fauna behorende soorten — uit een praktisch oogpunt te verklaren zijn, algemeene goedkeuring zal het niet vinden. Men zie over vele Staudingersche variëteiten: Elwes, Trans. Ent. Soc. of London 1899 pag. 295 On the Lepidoptera of the Altai Mountains.

Eene lijst der als nieuw beschreven genera, soorten en variëteiten zooals in de editie van van 1871 op pag. XXXVII voorkwam, is ditmaal niet gegeven.

De wijze waarop de synonymie bij de soorten werd behandeld, schijnt mij goed toe. Ik geloof niet, dat iets van belang in dit opzicht onvermeld is gebleven.

Niet anders dan goedgekeurd kan het worden, dat de litteratuur over Experimentaal-Biologie buiten beschouwing bleef. Dit is een veld der wetenschap dat afgescheiden dient te worden van dat waarop de studie der « imaginalen, im freien Naturleben auftretenden Individuen » wordt beoefend. Botanie en tuinbouw zijn ook niet identiek.

Zeer te prijzen is het eindelijk, dat van de vele elementaire werkjes, met en zonder een ietwat wetenschappelijk tintje, zamengesteld ten gerieve der jeugd en daarmede gelijkstaande personen, die vooral het laatste vierde der afgeloopen eeuw heeft zien ontluiken en die ons slechts kopieën van beschrijvingen en afbeeldingen leveren, zoo goed als geene notitie is genomen. Wat van dien aard niet in het « Verzeichniss der Publikationen » op pag. XV en volgende werd opgenomen, kan thans zonder verderen vorm van proces, gerust als waardeloos worden beschouwd. Inderdaad kan ik de woorden slechts beamen, gesproken door den heer G. H. Verrall, President der Londensche Entomologische Vereeniging, in de jaarlijksche toespraak van 1899 (Trans. Ent. Soc. of London 1899 pag. XLIX) waar hij zegt: « In conclusion I desire to say, that the « pressing changes compulsory upon the new Century consist: 1° in « drawing a much sharper line between scientific and unscientific « work, with the full understanding that unscientific work should « hold no priority rank and in fact might be altogether ignored », enz. Er moet eene schifting worden gemaakt.

Ik besluit met den wensch dat de nieuwe editie eenen ruimen aftrek mag vinden. Al is de Catalogus evenmin als de ook met zorg bewerkte Catalogi van Kirby over de Exotische Rhopalocera en Heterocera een gezaghebbend werk en kan men hem, des noods, slechts eene compilatie noemen, als Repertorium is hij, zooals ik reeds boven zeide, van groot nut.

Rotterdam, December 1901.

Snellen, P. C. T. 1902. "Eenige opmerkingen over den Catalogus der Lepidopteren des palaearktischen Faunengebietes von Dr O Staudinger en Dr H Rebel." *Tijdschrift voor entomologie* 44, 225–229.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/40953>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/14915>

Holding Institution

Smithsonian Libraries and Archives

Sponsored by

Smithsonian

Copyright & Reuse

Copyright Status: NOT_IN_COPYRIGHT

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.